Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

26. července 2017 *

„Řízení o předběžné otázce – Oblast svobody, bezpečnosti a práva – Přístup k spravedlnosti v přeshraničních sporech – Směrnice 2003/8/ES – Minimální společná pravidla pro právní pomoc v těchto sporech – Oblast působnosti – Právní úprava členského státu, jež stanoví, že se náklady na překlad podkladů potřebných k vyřízení žádosti o právní pomoc nenahrazují“

Ve věci C-670/15,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Bundesarbeitsgericht (spolkový pracovní soud, Německo) ze dne 5. listopadu 2015, došlým Soudnímu dvoru dne 15. prosince 2015, v řízení zahájeném na návrh

Jana Šalplachty,

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení J. L. da Cruz Vilaça, předseda senátu, A. Tizzano (zpravodaj), místopředseda Soudního dvora, M. Berger, E. Levits a F. Biltgen, soudci,

generální advokát: M. Szpunar,

vedoucí soudní kanceláře: K. Malacek, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 9. listopadu 2016,

s ohledem na vyjádření předložená:

— za J. Šalplachtu K. Jurisch a P. Probstem, Rechtsanwälte,

— za německou vládu M. Hellmannem a T. Henzem, jakož i J. Mentgen, jako zmocněnci,

— za českou vládu L. Březinovou, jakož i M. Smolkem a J. Vláčilem, jako zmocněnci,

— za španělskou vládu M. Sampol Pucurullem, jako zmocněncem,

— za Evropskou komisi M. Heller, jakož i M. Wilderspinem, jako zmocněnci,

po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 1. února 2017,

vydává tento

* Jednací jazyk: němčina.

Rozsudek

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 1 a 2 směrnice Rady 2003/8/ES ze dne 27. ledna 2003 o zlepšení přístupu ke spravedlnosti v přeshraničních sporech stanovením minimálních společných pravidel pro právní pomoc v těchto sporech (Úř. věst. 2003, L 26, s. 41; Zvl. vyd. 19/06, s. 90).

2 Tato žádost byla předložena v rámci řízení zahájeného na návrh Jana Šalplachty ve věci zaplacení dlužné mzdy společností Elektroanlagen & Computerbau GmbH, bývalým zaměstnavatelem jmenovaného.

Právní rámec

Unijní právo

3 Body 5, 6, 18 a 23 odůvodnění směrnice 2003/8 uvádí:

„(5) Účelem této směrnice je podpořit poskytování právní pomoci v přeshraničních sporech osobám, které nemají dostatečné finanční prostředky, je-li tato podpora nezbytná k zajištění účinného přístupu ke spravedlnosti. Obecně uznávané právo na přístup ke spravedlnosti je potvrzeno také článkem 47 Listiny základních práv Evropské unie.

(6) Nedostatek finančních prostředků strany sporu, žalobce nebo odpůrce, ani obtíže vyplývající z přeshraničního rozměru sporu nesmějí bránit účinnému přístupu ke spravedlnosti.

[…]

(18) Přístupu ke spravedlnosti by neměla bránit ani složitost právních systémů členských států a rozdíly mezi nimi, ani náklady spojené s přeshraniční povahou sporu. Právní pomoc by proto měla finančně pokrýt náklady přímo spojené s přeshraniční povahou sporu.

[…]

(23) Protože právní pomoc poskytuje členský stát, v němž se koná řízení nebo v němž je navrhován výkon rozhodnutí, s výjimkou pomoci před zahájením soudního řízení, nemá-li žadatel o právní pomoc bydliště nebo obvyklý pobyt v členském státě, v němž se koná řízení, musí tento členský stát použít své právní předpisy při zachování zásad stanovených touto směrnicí.“

4 Článek 1 směrnice 2003/8, nadepsaný „Účel a oblast působnosti“, zní:

„1. Účelem této směrnice je zlepšení přístupu ke spravedlnosti v přeshraničních sporech stanovením minimálních společných pravidel pro právní pomoc v těchto sporech.

2. Použije se na občanské a obchodní věci v přeshraničních sporech, bez ohledu na povahu soudu. Nepoužije se zejména na daňové, celní a správní věci.

3. Pro účely této směrnice se ‚členskými státy‘ rozumějí členské státy s výjimkou Dánska.“

5 Článek 2 této směrnice, nadepsaný „Přeshraniční spory“, stanoví:

„1. Pro účely této směrnice se přeshraničním sporem rozumí takový spor, ve kterém má strana žádající o právní pomoc podle této směrnice bydliště nebo obvyklý pobyt v jiném členském státě než v tom, v němž se soudní řízení koná nebo kde má být vykonáno rozhodnutí.

2. Členský stát, v němž má strana bydliště, se určí podle článku 59 nařízení Rady (ES) č. 44/2001 ze dne 22. prosince 2000 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech [(Úř. věst. 2001, L 12, s. 1; Zvl. vyd. 19/04, s. 42)].

3. Rozhodujícím okamžikem při určení, zda jde o přeshraniční spor, je okamžik, kdy je žádost v souladu s touto směrnicí podána.“

6 Článek 3 uvedené směrnice, nadepsaný „Právo na právní pomoc“, zní:

„1. Každá fyzická osoba účastnící se sporu, na kterou se vztahuje tato směrnice, má právo na přiměřenou právní pomoc k zajištění svého účinného přístupu ke spravedlnosti v souladu s podmínkami stanovenými touto směrnicí.

2. Právní pomoc se považuje za přiměřenou, jestliže zaručuje

a) poradenství před zahájením soudního řízení s cílem mimosoudního vyrovnání,

b) právní pomoc a zastupování před soudem a osvobození od nákladů řízení, které nese příjemce, nebo částečnou náhrada těchto nákladů příjemce, včetně nákladů uvedených v článku 7 a poplatků osobám pověřeným soudem k provádění úkonů během soudního řízení.

V členských státech, ve kterých neúspěšná strana hradí náklady protistraně, prohraje-li příjemce pomoci spor, zahrne právní pomoc náklady protistrany, jestliže by tyto náklady příjemce nesl, kdyby měl bydliště nebo obvyklý pobyt v členském státě, v němž se koná řízení.

[…]“

7 Článek 5 směrnice 2003/8, nadepsaný „Podmínky týkající se finančních prostředků“, v odstavci 1 a 2 stanoví:

„1. Členské státy poskytují právní pomoc osobám uvedeným v čl. 3 odst. 1, které v důsledku své hospodářské situace nejsou částečně nebo úplně [vůbec] schopny nést náklady řízení uvedené v čl. 3 odst. 2, k zajištění jejich účinného přístupu ke spravedlnosti.

2. Hospodářskou situaci dané osoby zhodnotí příslušný orgán členského státu, v němž se řízení koná, s ohledem na různé objektivní faktory, např. příjem, majetek a rodinnou situaci, včetně posouzení finančních prostředků osob, které jsou na žadateli závislé.“

8 Článek 7 téže směrnice, nadepsaný „Náklady související s přeshraniční povahou sporu“, stanoví:

„Právní pomoc poskytnutá v členském státě, v němž se koná řízení, zahrnuje tyto náklady přímo spojené s přeshraniční povahou sporu

a) tlumočení;

b) překlad dokumentů vyžadovaných soudem nebo příslušným orgánem a předložených příjemcem, které jsou pro rozhodnutí dané věci nezbytné;

c) cestovní náklady, které má nést žadatel, jestliže fyzickou přítomnost osob zúčastněných na projednávání žadatelovy věci soudem vyžadují právní předpisy nebo soud dotyčného členského státu a tento soud rozhodne, že se nespokojí s jiným způsobem výslechu.“

9 Článek 8 směrnice 2003/8, nadepsaný „Náklady hrazené členským státem bydliště nebo obvyklého pobytu“, stanoví:

„Členský stát, v němž žadatel o právní pomoc bydlí nebo obvykle pobývá, poskytuje právní pomoc uvedenou v čl. 3 odst. 2, která je nezbytná k úhradě:

a) nákladů na pomoc místního advokáta nebo kterékoli jiné osoby oprávněné právními předpisy poskytovat právní poradenství, vzniklých v dotyčném členském státě v souladu s touto směrnicí, do obdržení žádosti o právní pomoc v členském státě, v němž se řízení koná;

b) překlad žádosti a podkladů potřebných při podání žádosti orgánům dotyčného členského státu.“

10 Článek 12 této směrnice, nadepsaný „Orgán poskytující právní pomoc“, stanoví:

„Aniž je dotčen článek 8, právní pomoc poskytuje nebo zamítá příslušný orgán členského státu, v němž se koná řízení.“

11 Článek 13 uvedené směrnice, nadepsaný „Podávání a předávání žádostí o právní pomoc“, zní:

„1. Žádosti o právní pomoc je možné podat:

a) příslušnému orgánu členského státu, v němž má žadatel bydliště nebo obvyklý pobyt (předávající orgán);

b) příslušnému orgánu členského státu, v němž se koná řízení nebo v němž má být vykonáno rozhodnutí (přijímající orgán).

2. Žádosti o právní pomoc musí být vyplněny a podklady přeloženy:

a) do úředního jazyka nebo do jednoho z jazyků členského státu příslušného přijímajícího orgánu, který odpovídá jednomu z jazyků orgánů [Unie], nebo

b) do dalšího jazyka, který uvedený členský stát považuje za přijatelný v souladu s čl. 14 odst. 3.

[…]

4. Příslušný předávající orgán pomáhá příjemci zajistit, aby byly k žádosti přiloženy všechny podklady, o nichž je známo, že jsou nezbytné k tomu, aby bylo možno o ní rozhodnout. V souladu s čl. 8 písm. b) pomáhá žadateli také při opatřování veškerých překladů podkladů.

Příslušný předávající orgán zašle žádost příslušnému přijímajícímu orgánu ve druhém členském státě do 15 dnů od obdržení žádosti, řádně vyplněné v jednom z jazyků uvedených v odstavci 2, a podkladů, v případě potřeby přeložených do jednoho z uvedených jazyků.

[…]

6. Za služby poskytnuté podle odstavce 4 nesmí členský stát účtovat poplatky.“

Německé právo

12 Ustanovení § 114 odst. 1 Zivilprozessordnung (občanský soudní řád), ve znění použitelném na skutkový stav sporu v původním řízení (dále jen „ZPO“), stanoví:

„Účastníku řízení, který s ohledem na své osobní a hospodářské poměry není schopen hradit procesní výlohy, nebo je schopen je hradit jen částečně nebo ve splátkách, je na žádost poskytnuta právní pomoc, pokud zamýšlený návrh na zahájení řízení či zamýšlená právní obrana proti takovému návrhu nabízí dostatečnou vyhlídku na úspěch a nejeví se jako svévolné. V případě přeshraniční právní pomoci v rámci Evropské unie se navíc použijí § 1076 až 1078.“

13 Ustanovení § 117 ZPO zní:

„(1) Žádost o poskytnutí právní pomoci se podává u soudu, u něhož bude ve věci vedeno nalézací řízení; […]

(2) K žádosti je třeba připojit prohlášení účastníka řízení o jeho osobní a finanční situaci (rodinná situace, povolání, majetek, příjmy a závazky), jakož i příslušné doklady. […]“

14 Ustanovení § 1076 ZPO stanoví:

„Není-li stanoveno jinak, na přeshraniční právní pomoc v rámci Evropské unie v souladu se směrnicí [2003/8] se použijí ustanovení § 114 až 127a. […]“

15 Ustanovení § 1078 odst. 1 ZPO zní následovně:

„(1) Pro žádosti o přeshraniční právní pomoc je příslušným soud, u něhož bude ve věci vedeno nalézací řízení, nebo soud, který bude rozhodovat o nařízení výkonu rozhodnutí. Žádosti musí být vyhotoveny v německém jazyce a podklady musí být doplněny překladem do německého jazyka. […]

[…]“

16 První věta § 184 Gerichtsverfassungsgesetz (zákon soudech), ve znění použitelném na skutkové okolnosti sporu v původním řízení, zní

„Jazykem soudního řízení je němčina.“

Spor v původním řízení a předběžná otázka

17 Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že J. Šalplachta, který má bydliště v České republice, podal prostřednictvím návrhů ze dne 24. září 2013 a 21. října 2013 k Zwickau Arbeitsgericht (pracovní soud ve Cvikově, Německo) žalobu znějící na zaplacení dlužné mzdy proti společnosti Elektroanlagen & Computerbau GmbH. V rámci žaloby rovněž požádal o poskytnutí právní pomoci pro řízení v prvním stupni.

18 Návrhem ze dne 27. listopadu 2013 požádal žalobce v původním řízení o to, aby se požadovaná právní pomoc rozšířila na náklady na překlad podkladů týkajících se jeho příjmů a majetku do německého jazyka, který provedla profesionální překladatelská agentura se sídlem v Drážďanech (Německo).

19 Usnesením ze dne 8. dubna 2014 přiznal Arbeitsgericht Zwickau (pracovní soud ve Cvikově) právní pomoc pro řízení v prvním stupni, avšak odmítl rozšířit tuto pomoc na náklady na překlad uvedených podkladů.

20 Žalobu podanou žalobcem v původním řízení proti tomuto odmítnutí zamítl Landesarbeitsgericht Chemnitz (nejvyšší pracovní soud v Saské Kamenici, Německo) rozhodnutím ze dne 15. dubna 2015. Tento soud zejména konstatoval, že podle ustanovení směrnice 2003/8 se náhrada nákladů na překlad podkladů k žádosti o právní pomoc poskytuje v případě, že je tato žádost podána předávajícímu orgánu ve smyslu čl. 13 odst. 1 písm. a) této směrnice, tj. příslušnému orgánu členského státu, v němž má žadatel bydliště nebo obvyklý pobyt. Avšak tato ustanovení nestanoví náhradu těchto nákladů v případě, že je žádost podána, jako v projednávaném případě, přímo přijímajícímu orgánu ve smyslu čl. 13 odst. 1 písm. b) uvedené směrnice, tj. příslušnému orgánu členského státu, v němž se koná řízení nebo v němž má být vykonáno rozhodnutí.

21 Mimoto podle názoru uvedeného soudu právní pomoc v souladu s § 114 a § 1078 ZPO zahrnuje pouze náklady spojené se soudním řízením. Tato pomoc tedy nezahrnuje náklady na překlad dokumentů, které mají být předloženy v rámci postupu pro posouzení žádosti o právní pomoc, jelikož se tyto náklady považují za náklady vynaložené mimo soudní spor.

22 Žalobce v původním řízení podal proti tomuto rozhodnutí kasační opravný prostředek k Bundesarbeitsgericht (spolkový pracovní soud, Německo). Tento soud má za to, že směrnice 2003/8 neumožňuje dostatečně jasně určit, zda, a do jaké míry, musí členský stát, v němž se koná řízení, nést náklady na překlad podkladů k žádosti o právní pomoc, pokud jako ve věci v původním řízení nechal žadatel o právní pomoc sám vyhotovit předklad těchto dokumentů a podal žádost přímo soudu příslušnému ve věci samé, jenž je rovněž příslušný rozhodovat o této žádosti jakožto přijímající orgán ve smyslu čl. 13 odst. 1 písm. b) této směrnice. Nicméně konstatuje, že odmítnutí rozšířit právní pomoc na náklady na překlad těchto podkladů by v případě, že by představovalo omezení účinného přístupu ke spravedlnosti, mohlo sledovat legitimní cíl, a to zprostit státní pokladnu členského státu, v němž se koná řízení, povinnosti nést náklady, které by měl spíše nést členský stát, v němž má žadatel bydliště nebo obvyklý pobyt.

23 Za těchto podmínek se Bundesarbeitsgericht (spolkový pracovní soud) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžnou otázku:

„Vyžaduje právo fyzické osoby na účinný přístup ke spravedlnosti v přeshraničním sporu ve smyslu článků 1 a 2 směrnice 2003/8, aby právní pomoc, kterou poskytla Spolková republika Německo, zahrnovala náklady, které žalobce vynaložil na překlad prohlášení a podkladů přiložených k žádosti o právní pomoc, jestliže žalobce zároveň s podáním žaloby podal soudu příslušnému ve věci samé, který je zároveň přijímajícím orgánem ve smyslu čl. 13 odst. 1 písm. b) [této] směrnice, žádost o právní pomoc a sám nechal vyhotovit dotčený překlad?“

K předběžné otázce

24 Podstatou otázky předkládajícího soudu je, zda musí být články 3, 8 a 12 směrnice 2003/8 ve spojení vykládány v tom smyslu, že právní pomoc poskytnutá členským státem, v němž se koná řízení, ve kterém fyzická osoba s bydlištěm nebo obvyklým pobytem v jiném členském státě podala žádost o právní pomoc v přeshraničním sporu, zahrnuje rovněž náklady vynaložené touto osobou na překlad podkladů potřebných k rozhodnutí o této žádosti.

25 Za účelem odpovědi na tuto otázku je třeba uvést, že účelem směrnice 2003/8 je podle bodu 5 jejího odůvodnění podpořit poskytování právní pomoci v přeshraničních sporech v občanských a obchodních věcech, aby byl všem osobám, které nemají dostatečné finanční prostředky, zajištěn účinný přístup ke spravedlnosti v souladu s čl. 47 třetím pododstavcem Listiny základních práv.

26 Jak je totiž uvedeno v bodě 6 odůvodnění této směrnice, nesmí nedostatek finančních prostředků strany sporu ani obtíže vyplývající z přeshraničního rozměru sporu bránit účinnému přístupu ke spravedlnosti.

27 V tomto ohledu z uvedené směrnice vyplývá, že jazyková bariéra nesmí bránit osobě, jež má bydliště nebo obvyklý pobyt v jiném členském státě, než je členský stát, v němž se koná řízení, v možnosti plně uplatnit svá práva před soudy jiného členského státu, pokud se jednací jazyk soudů tohoto členského státu liší od jednacího jazyka soudů prvně uvedeného členského státu. Tento požadavek se vztahuje rovněž na dokumenty a podklady, které jsou z důvodu přeshraniční povahy sporu vyhotoveny v jiném jazyce, než je jednací jazyk, a proto musí být přeloženy.

28 V tomto kontextu čl. 3 odst. 1 a 2 uvedené směrnice zaručuje všem fyzickým osobám, jež jsou stranami přeshraničních sporů v občanských a obchodních věcech, právo na „přiměřenou“ právní pomoc.

29 Co se týče postupu podání žádosti o právní pomoc, čl. 13 odst. 1 směrnice 2003/8 za účelem zajištění účinného přístupu ke spravedlnosti stanoví, že žadatel o právní pomoc má dvě možnosti, jelikož může podat žádost o právní pomoc buď příslušnému orgánu členského státu, v němž má bydliště nebo obvyklý pobyt, jenž se v čl. 13 odst. 1 písm. a) této směrnice označuje jako předávající orgán, nebo příslušnému orgánu členského státu, v němž se koná řízení nebo v němž má být vykonáno rozhodnutí, jenž je v čl. 13 odst. 1 písm. b) uvedené směrnice označen jako přijímající orgán.

30 Pokud jde o rozsah právní pomoci, je především třeba uvést, že čl. 3 odst. 2 směrnice 2003/8 stanoví, že tato pomoc se považuje za „přiměřenou“, jestliže žadateli zaručuje poradenství před zahájením soudního řízení, právní pomoc a zastupování před soudem, jakož i osvobození od nákladů řízení, včetně případných nákladů vynaložených protistranou v případě, že příjemce právní pomoci prohraje.

31 Dále v souladu s článkem 7 této směrnice zahrnuje právní pomoc poskytovaná v členském státě, v němž se koná řízení, náklady přímo spojené s přeshraniční povahou sporu, tj. náklady na tlumočení, náklady na překlad dokumentů vyžadovaných soudem nebo příslušným orgánem a předložených příjemcem, které jsou pro rozhodnutí dané věci nezbytné, a případné cestovní náklady, které má nést žadatel.

32 Konečně článek 8 uvedené směrnice, nadepsaný „Náklady hrazené členským státem bydliště nebo obvyklého pobytu“, stanoví, že tento členský stát nese náklady vynaložené na jeho území na pomoc místního advokáta nebo kterékoli jiné osoby oprávněné právními předpisy poskytovat právní poradenství do obdržení žádosti o právní pomoc v členském státě, v němž se řízení koná, jakož i náklady na překlad žádosti o právní pomoc a podkladů potřebných k rozhodnutí o této žádosti při podání žádosti orgánům členského státu bydliště nebo obvyklého pobytu.

33 V projednávaném případě předkládající soud zdůvodňuje tuto žádost o rozhodnutí o předběžné otázce pochybnostmi, které má ohledně určení členského státu, jenž má povinnost nahradit náklady na překlad podkladů potřebných k rozhodnutí o žádosti o právní pomoc, pokud žadatel o právní pomoc využil možnosti stanovené v čl. 13 odst. 1 písm. b) směrnice 2003/8 tím, že podal tuto žádost přímo přijímacímu orgánu.

34 Je třeba zaprvé konstatovat, že právní pomoc, na kterou by měly mít právo všechny fyzické osoby, jež jsou stranami přeshraničních sporů, by měla být podle znění použitého čl. 3 odst. 2 uvedené směrnice „přiměřenou pomocí“ za účelem zajištění účinného přístupu ke spravedlnosti.

35 Podání žádosti o právní pomoc, ať už předávajícímu nebo přijímajícímu orgánu, je přitom podmínkou pro zajištění účinného přístupu ke spravedlnosti, který má tatáž směrnice zajistit v souladu s čl. 47 odst. 3 Listiny základních práv, jak v podstatě uvedl generální advokát v bodě 42 svého stanoviska.

36 V této souvislosti je třeba poznamenat, že podklady k žádosti o právní pomoc mají v systému směrnice 2003/8 mimořádný význam. Podle čl. 5 odst. 1 této směrnice je totiž právní pomoc poskytována osobám, které v důsledku své hospodářské situace nejsou částečně nebo vůbec schopny nést náklady řízení. Podle čl. 5 odst. 2 uvedené směrnice zhodnotí hospodářskou situaci dané osoby příslušný orgán členského státu, v němž se koná řízení, s ohledem na různé objektivní faktory, např. příjem, majetek

a rodinnou situaci. Takže pokud žadatel nepředloží určité dokumenty dokládající jeho osobní a finanční situaci, nelze žádosti o právní pomoc vyhovět. Tyto dokumenty jsou proto podmínkou pro získání takové pomoci.

37 Zadruhé je třeba připomenout, že podle článku 12 ve spojení s bodem 23 odůvodnění směrnice 2003/8 právní pomoc poskytuje nebo zamítá členský stát, v němž se koná řízení, a to „aniž je dotčen článek 8“ této směrnice.

38 Pro účely věci v původním řízení je přitom třeba uvést, že podle čl. 8 písm. b) uvedené směrnice poskytuje členský stát, v němž žadatel o právní pomoc bydlí nebo obvykle pobývá, právní pomoc, která je nezbytná k úhradě nákladů na překlad žádosti o právní pomoc a podkladů potřebných k rozhodnutí o této žádosti „při podání žádosti orgánům dotyčného členského státu“.

39 V této souvislosti musí být upřesnění obsažené v poslední větě čl. 8 písm. b) směrnice 2003/8 vykládáno v tom smyslu, že nevyjadřuje podmínku, jež musí být v každém případě žadatelem o právní pomoc splněna, aby mu byly nahrazeny tyto náklady, ale že se omezuje na vymezení situace, kdy mohou být příjemci nahrazeny tyto náklady ve státě jeho bydliště nebo obvyklého pobytu, avšak nevylučuje takovou náhradu v případě, že je stejně jako ve věci v původním řízení žádost podána v členském státě, v němž se koná řízení.

40 Jinými slovy, jak v podstatě uvedl generální advokát v bodě 53 svého stanoviska, čl. 8 písm. b) směrnice 2003/8 musí být chápán v tom smyslu, že stanoví – jako výjimku z obecného pravidla vyžadujícího náhradu nákladů spojených s přeshraniční povahou sporu ze strany členského státu, v němž se koná řízení – náhradu nákladů na překlad žádosti o právní pomoc a podkladů potřebných k rozhodnutí o této žádosti ze strany členského státu bydliště nebo obvyklého pobytu.

41 Zatřetí je třeba konstatovat, že zproštění členského státu, v němž se koná řízení, povinnosti nahradit náklady spojené s překladem podkladů potřebných k rozhodnutí o žádosti o právní pomoc by bylo v rozporu s cíli sledovanými směrnicí 2003/8, jak byly připomenuty v bodech 25 až 27 tohoto rozsudku, souvisejícími s účinným přístupem ke spravedlnosti v přeshraničních sporech, jelikož by penalizovalo žadatele o právní pomoc v případě, že by se rozhodl podat žádost o pomoc přímo přijímacímu orgánu.

42 Jak totiž vyplývá z bodu 29 tohoto rozsudku, článek 13 směrnice 2003/8 dává žadateli o právní pomoc na výběr dvě alternativní nehierarchické možnosti tím, že mu umožňuje, aby podal žádost o právní pomoc buď předávajícímu, nebo přijímajícímu orgánu.

43 Pokud by přitom náklady spojené s překladem podkladů potřebných k rozhodnutí o žádosti o právní pomoc byly žadateli o právní pomoc nahrazeny pouze tehdy, pokud by se obrátil na příslušné orgány členského státu svého bydliště nebo obvyklého pobytu, vedlo by to k tomu, že by poskytnutí právní pomoci s ohledem na tyto náklady neprávem záviselo na procesní možnosti zvolené dotyčnou osobou, takže čl. 13 odst. 1 písm. b) směrnice 2003/8, který umožňuje podání žádosti o právní pomoc přímo přijímajícímu orgánu, by byl zbaven svého smyslu.

44 Kromě toho, jak uvedl generální advokát v bodě 46 svého stanoviska, takové zproštění povinnosti by mohlo vést k složitějšímu procesnímu řešení pro žadatele o právní pomoc. Namísto podání žádosti o právní pomoc přímo soudu příslušnému k projednání věci samé by totiž žadatel musel zahájit dvě rozdílná řízení, a sice první u příslušného soudu členského státu, v němž se koná řízení, aby dodržel procesní lhůty, a druhé u orgánů členského státu, v němž má bydliště nebo obvyklý pobyt, aby dosáhl náhrady nákladů vynaložených v souvislosti s žádostí o právní pomoc.

45 Taková situace by tak představovala překážku výkonu práva na účinný přístup ke spravedlnosti pro osoby, jež jsou stranami přeshraničních sporů, nemají potřebné finanční prostředky k úhradě nákladů řízení a nacházejí se složitější situaci z důvodu přeshraniční povahy uvedeného sporu.

46 Je třeba rovněž konstatovat, že směrnice 2003/8 má podle svého samotného názvu „zlepšit přístup ke spravedlnosti v přeshraničních sporech“ nahrazením systému spolupráce v oblasti právní pomoci zavedeného Evropskou úmluvou Rady Evropy o předávání žádostí o právní pomoc, podepsanou ve Štrasburku dne 27. ledna 1977, která stanovila mechanismy pro oznámení a předávání, avšak nezabývala se otázkou rozsahu právní pomoci ve státě, v němž se koná řízení.

47 S ohledem na výše uvedené je třeba na předběžnou otázku odpovědět tak, že články 3, 8 a 12 směrnice 2003/8 musí být ve vzájemném spojení vykládány v tom smyslu, že právní pomoc poskytnutá v členském státě, v němž se koná řízení a v němž fyzická osoba s bydlištěm nebo obvyklým pobytem v jiném členském státě požádala o právní pomoc v rámci přeshraničního sporu, zahrnuje také náklady zaplacené touto osobou za překlad podkladů potřebných k rozhodnutí o této žádosti.

K nákladům řízení

48 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

Články 3, 8 a 12 směrnice Rady 2003/8/ES ze dne 27. ledna 2003 o zlepšení přístupu ke spravedlnosti v přeshraničních sporech stanovením minimálních společných pravidel pro právní pomoc v těchto sporech musí být ve vzájemném spojení vykládány v tom smyslu, že právní pomoc poskytnutá v členském státě, v němž se koná řízení a v němž fyzická osoba s bydlištěm nebo obvyklým pobytem v jiném členském státě požádala o právní pomoc v rámci přeshraničního sporu, zahrnuje také náklady zaplacené touto osobou za překlad podkladů potřebných k rozhodnutí o této žádosti.

Podpisy.